

# NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak  
dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom  
za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za  
četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nem-  
čijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in  
Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

Št. 60.

V Ljubljani, sreda dne 13. marca 1918.

Leto II.

## Obletnica.

Dne 13. marca je preteklo leto dni, ko je v Rusiji zmagoslavno zagospodovala revolucija. Dne 27. februarja lanskega leta je praznovalo v Petersburgu 300.000 delavcev pričakujoč, kaj pride. Delavske mase so se valile prepeva-joč revolucionarne pesmi proti Nevskemu pro-spektu, glavni cesti Petersburga. Drugi dan je vznemirjenje še vzraslo, prav tako naslednje dneve... Na ulicah so se razgovarjali civilisti in vojaški. Kakšen pogovorov je bil: »začnite, mi vas ne bomo zapustili«. Dne 4. marca so množice navalile na pekarnice in prodajalne kruha. Dne 5. marca so zaprli Pustilovske to-varne. Množice so se pojavile na ulicah kličeč po kruhu. Policijo so pomnožili. Močne patrole so korakale po mestu. Ceste in ulice v notranje mesto so zaprli. Kljub oviram so delavske množice predrele kordone policije in udrle po stranskih ulicah in glavnih cestah v mesto. Ob 12. istega dne je že bilo 12.000 ljudi zbranih pri spomeniku Aleksandra III. pred Nikolajevskim kolodvorom. Govorniki so poročali množicam Rdeče zastave so zavihrale. Policiji so prišli na pomoč kozaki. Kozake je množica sprejela z burjimi klici: »Kruha nam dajte — kruha«.

Vojasstvo je bilo v celoti prijazno napram občinstvu. Policija pa je nastopala brutalno...

Dne 11. marca se je videlo, da niso mani-festacije in demonstracije spontane, ampak, da jih vodi že — organizacija. Posebni delavski komiteji so vodili obhode, katerih so se uradno udeleževale delavske zveze. Isti dan so delavci izvolili svet delavskih zastopnikov, ki je bil pooblaščen, da vodi nadaljnje gibanje. Na večer tega dne je tekla kri; 60 mrtvih in ranjenih je ostalo na bojišču. Duma je z ozirom na ta dogodek isti večer sklenila sledeče:

»Vlada, ki je umazala roke s krvjo na-roda, ne sme priti več v dumo. Državna дума pretrga z vlado vse zveze«. Predsednik dume Rodzianko pa je poslal carju telegram, da je položaj resen, da naj postavi na čelo vlade moža, ki vživa zaupanje ljudstva.

Dne 12. marca je telegrafiral Rodzianko zopet carju, da je položaj vedno slabši, da je zadnji čas, da se reši usoda donovine in di-nastije...

Istega dne pa je šef peterburškega voja-štva nabil obvestila po ulicah, da se naj delavci takoj vrnejo na delo, drugače se jih vpokliče v armado.

Kot odgovor na to so se uredila revolucij-ska centra. Vršile so se bitke po cestah, v vo-jašnicah.

Rodzianko pa je dobil kot odgovor na svo-ja brzojava ukaz, da naj se дума razide in zasedanje odgodi... Kmalu nato je eksekuti-vni komitej delavskega sveta izdal svoj prvi oklic. Duma pa je odgovorila carju:

»Državna дума zboruje dalje. Poslanci ostanejo na svojih mestih«.

25.000 vojakov je še isti dan dumi izreklo svojo zaupnico. Revolucionarji so zasedli po-slopja admiralitete, telefonsko centralo in te-legrafno agenturo. Komandant Petropavljaj-skaje trdnjave je stopil v dogovor z dumo in čete v trdnjavi so se ponudile dumi, v službo...

Par dni potem je izšel carjev manifest, s katerim naznanja svoj odstop.

Ruska revolucija je v teh dneh zahtevala tudi precej žrtev. Glasom statistike N. E. Ve-rova (glej: Velika ruska revolucija. Berlin 1918) je bilo mrtvih 266, ranjenih 958 oseb.

Dne 5. aprila se je vršil pogreb žrtev re-volucije. Bila je to nad vse veličastna manife-stacija. Žalosten dan je bil, mračen, deževen, ali ves Peterburg je bil na nogah. Nad en mili-jon ljudi je bilo, ki se prisostvovali pogrebnim svečanostim. Bilo je vse v najboljšem in naj-lepšem redu; znane ruske policije, žandarmerije in kozakov ni bilo več; za red so skrbeli reditelji in člani milice. Pozno zvečer je nazna-nil zadnji strel iz topa, da je poslednja žrtev revolucije pokopana...

Ruska revolucija je direktna posledica ve-likih vojaških porazov, desorganizacija vseh sredstev vlade. Prišlo bi po koncu vojne tudi do revolucije, ali zmagovita caristična vlada bi imela vse meščanske stranke za seboj; izšla bi iz vojne krepkejša nego je bila in revolucija bi morala počakati ugodnejših dni. V.

## Iz Hrvatske.

Zagreb, 7. marca 1918.

2. in 3. marca so se sešli v Zagrebu razni poslanci, zastopniki časopisja in drugi v jav-nosti delujoči možje, da se posvetujejo o kon-centraciji strank. Tudi trije naši hrvatski so-cialni demokratje, in sicer sodr. Vitomir Korać, Rudolf Antolić in Stjepan Batt so se udeležili tega sestanka in so podpisali komunike, ki pravi, da je »nužna koncentracija svih stranaka i grupa« ki stoje na stališču narodnega jedinstva in na načelu narodne samoodločbe.

Med sodrugi je bilo precej vprašanj, kako to, da ni bilo zastopnikov slovenske socialne demokracije, ko so bili tudi Slovenci na-vzočnik (Op. uredništva: Naša jugoslov. soc. dem. stranka sploh ni bila obveščena o tem posvetovanju. Čudili smo se, kako to, da so na-ši sodrugi iz Zagreba brez nas storili ta ko-rak!) Sicer so bili le trije, in sicer preds. Ju-gosl. kluba dr. Korošec, šef redakter »Slov. Naroda«, dr. Kramar, in šef redakter »Sloven-ca« dr. Izidor Cankar.

Gotovo so že Vaši dnevniki, seve »Naprej« tudi poročali, kako se je pri tem zopet izka-zala naša policija. Povzročila je, da se je Za-greb nekoliko oživel...

Naša socialna demokracija začena ži-valno delovanje. »Akcijski odbor« priredi v kratkem v Zagrebu več predavanj. Po bano-vini pa se snujejo politične organizacije. Naše glasilo »Pravda« se zelo lepo razširja, izpre-menila je tudi dosedanje uredništvo. Izbran je poseben redakcijski odbor, ki sestoji iz sodr. Turkovića, Kaurića, Brudnjaka in Antolića... Glavno in odgovorno uredništvo je prevzel sodr. Geza Brudnjak. Številka 12. od 7. marca je prav lična brez one navlake, ki je do-slej kazila »Pravdo«. Debate o aktualnih vpra-sanjih, v katerih naj pridejo do besede vsi, ki hočejo govoriti, ne spadajo v strankin list, am-pak v revije in na diskusije. Kam zahajajo taki debaterji, je razvidno iz Modračkovega lista »Socialistične Listy«, kjer dr. V a ć ek resno razpravlja o tem, kako impozantna stavba naj bo bodoče pribežališče parlamenta češke kraljevine... In to v dobi, ko ni kruha, ne mesa...

»Obće radnički savez« prav lepo deluje. V nedeljo se je vršil mnogobrojno obiskan se-stanek, kjer sta poročala sodr. Brudnjak in Turković. V Oseku je bila tudi v nedeljo lepo posečena skupščina, na kateri je govoril sodr. Kordić.

Poročam naj še o interesantnem dogodku. Šef zagrebske aprovizacije je našel v nekem skritem skladišču tukajšne firme »K Rabus i Sin« 65.000 kg slanine in 5000 kg masti, ki je bila seve pripravljena v preistrajberske svrhe. Tukajšna »Lokalna korespondencija« je to vest poslala vsem tukajšnjim dnevnikom, ali prime-sel jo je le eden in sicer »Hrvatska Država«. Drugi so to — zamolčali, češ »Rabus i Sin« so »naši ljudje«. Gradonačelnik Zagreba je tudi hi-tel povedati javnosti, da bo sedaj ta mast za Zagrebčane... Po Hrvatskem je seve še dosti masti — skrite! —

## LISTEK.

### Shod zaupnikov v Idriji.

(Konec.)

Občinski odborniki II. razreda, ki so bili izraziti pristaši S. L. S., so začeli v občinskem zastopu ob-struirati in se že mesca novembra 1915 niso hoteli ude-leževati več občinskih sej. Na tihem pa so poslali de-želni vladi ovadbo, češ, občinski posli so v takem neredu, da ne moremo več sodelovati. Župan se ne udeležuje slovesnih maš, ne razobeša ob slovesnih pri-likah zastave na občinski hiši in podobno, seveda so navajali že nad tri leta stare stvari. Rudniški pred-stojnik pa je poleg tega še sam zase skoval še danes znano ovadbo na višjo oblast proti županu, za kar je seveda imel dobro zaslonbo v tedanji politični oblasti prve instance. Ta skupno dogovorjena nakana se je bila po načrtu in hitro izvedla, kajti že začetkom me-seca decembra 1915 je bil sankcioniran predlog, da se občinski odbor razpusti in imenuje per formo geren-tom rudniški svetnik g. Pirnat. Ta pa je svoj posel že po nekaj mesecih, ko je zadeva malo poglobila, od-stopil sedanjemu gerentu, ki ga je bil že spočetka do-ločil deželni odbor. Dne 18. decembra 1915 se je iz-vršila oddaja občinskih poslov, ne da bi dognali omem-be vredne nerednosti. Dne 20. decembra, to je dva dni pozneje, pa je že dobil odstavljani župan Straus dekret

za odhod v prisilno bivališče, ki se glasi: Naj prejme gospod Ivan Straus, ravnatelj »Občnega konsumnega društva« v Idriji. Povodom poizvedovanja o razmerah v občini Idriji se je uvidelo, da ste Vi pri marsikateri priliki pomanjkljivo lojalno življenje izkazali, vsled česar je z ozirom na sedanje razmere Vaša odstrani-tev iz Idrije in omejitev v zaledju iz vojaških in dru-žabnih ozirov umestna. Kot prisilno bivališče se Vam nakaže kraj Oberhollabrunn na Nižjeavstrijskem. O tem se Vas obvesti vsled ukaza c. kr. deželnega pred-sedstva v Ljubljani z dne 17. decembra 1915, 1. št. 10096/Mob. s pozivom, da se imate radi odpotovanja v navedeni kraj oglašiti v četrtek, dne 23. decembra 1915, 1. ob 3 uri popoldne pri tukajšnjem uradu, kjer boste dobili posebne listine. Kakor hitro pridete v Oberhollabrunn se morate oglašiti takoj pri načelniku c. kr. koncentracijske postaje tamkaj. C. kr. okrajno glavarstvo, Logatec, dne 20. decembra 1915, c. kr. okrajni glavar: Eckel. Da se pregnanstvo ni izvršilo, je zasluga organizacije, v kateri sem se politično vzgo-jil in katera mi je po svojih močeh in nasvetih pom-gala. Dobil sem na to razvoljevanje omenjeni ukaz ter prejel drugega, ki se dobesedno glasi: C. kr. deželno predsedništvo v Ljubljani je z ukazom z dne 23. de-cembra 1915 1. št. 10185/Mob. odredilo, da se Vam na-ročeno odpotovanje v Oberhollabrunn do nadaljnjega ustavi, ter da se Vam Vaše bivališče natanko omeji. V izvršitvi te odredbe se Vam kot bivališče določi mesto Idrija. Ozemlja tega mesta brez turadnega do-voljenja ne smete zapustiti, dovoljena Vam je le ta iz-

jema, da smete enkrat na teden za eno uro v Spodnjo Idrijo iti, glede na to, da je tamkaj podružnica občnega konsumnega društva, v kateri imate kot ravnatelj tega društva, opravke. Pred odhodom v Spodnjo Idrijo in kakor hitro se zopet vrnete v Idrijo, se pa morate vsik-dar zglasiti brez izjeme na orožniški postaji v Idriji, in kakor hitro bi zglastev enkrat opustili ali pa čez Vam dovoljeni čas izostali, se Vam bode to dovoljenje v Spodnjo Idrijo iti, odvzelo. C. kr. okrajni glavar: Eckel. To omejeno razmerje je trajalo od 20. dec. 1915 pa do 31. julija 1917, torej nad eno in pol leta. Res sem prestal, ne da bi se zavedal krivde, težke duševne pre-izkušnje in obilo gmotne škode, toda tega mi ni žal. Žal mi je pa, ker so na tem trpele naše delavske orga-nizacije, iz katerih poslovanja sem bil primoran od-tegniti se in z menoj deloma opravičeno tudi marsikak drug funkcionar delavskih organizacij. Sedaj je prišel čas, da se to, kar smo zamudili popravi. Naša agita-cija in taktika mora postati drugačna. Vsi zavedni so-drugi morajo na delo za združitev vseh delavskih slo-jev v razredno soc. dem. delavsko organizacijo. Za-črtajmo si danes novo pot, po kateri bomo hodili neo-ziraje se na desno in levo in ravnali po programu so-cializma do končne zmage. Nato se je otvorila debata, katere se je udeležilo večje število sodrugov. Na kar se je izvolil zaupniški svet, da izvede obširnejše orga-nizatorično delo v strokovnem, političnem in gospo-darskem oziru.

»Hrvatska Njiva« nadaljuje svojo anketo o kooperaciji narodnih sil. Dr. J. Votar piše v 10. številki obširno. Mnenja je, da ni dovolj le nacionalno probuditi široke sloje, tempak da je naša ekonomska bodočnost odvisna od nacionaliziranja naših gospodarskih moči in socialnih teženj, kapitala, industrije, produkcije.

Koalicija igra v saboru žalostno vlogo. 10 mesecev bo že, kar »vlada«. Uspehi so žalostni in dokaz, kako je, če pridejo tudi takozvani napredni meščanski elementi do vlade... Dr. Petušić in drugi so podali nujni predlog, s katerim se pozivlja ban, da se naredba iz leta 1914., ki je ustavila delovanje zborovalnega zakona, prekliče. Ban je govoril proti nujnosti predloga. Pri poimenskem glasovanju je glasovala večina proti. Slavna koalicija je zapečatila pravo zborovanja... Ali ni to žalostno za one Lorkoviče, Poljake in vse one, ki so tvorili protimadžaronsko omladino... Pa je že tako! Od radikalizma do gnusnega oportunizma je šla njih politična pot...

## Politični pregled.

— **Kali za nove vojne** pripravljajo centralne države s sedanji mirovnimi pogodbami. Za Ukrajino in Rusijo je prišla Romunija. Zlasti mirovni sklep z Romunijo, izsiljen z vojaško pomočjo centralnih držav, bo večno ogrožal svetovni mir in Balkan ostane prej ko slej žarišče novih vojn. Romunija izgubi vso Dobružo z edino luko, Konstanco. S tem je Romunija odrezana od Črnega morja in gospodarsko je tako osamljena, kakor je bila Srbija pred vojno. Ta gospodarska izolacija se bo še bridko maščevala in bo krepak vzvod za bodočo revanžno politiko v Romuniji. Mir z Romunijo ustvarja nov red na Balkanu, ki postane še usodepoln. Aneksijska politika Bolgarije se ne bo zadovoljila le s aneksijami na škodo Romunije, temveč bo raztegnila svoj pohlep tudi na srbske pokrajine. Bolgarija zahteva skoraj polovico srbskega ozemlja. Za utemeljitev svojih aneksijskih načrtov niso bolgarski državniki v nobeni zadregi. Opirajo se na etnografski material in kratkoročno proglašajo, da prebivajo na vseh zahtevanih ozemljih Bolgari. To je seveda izumetničeno utemeljevanje, pesek v oči, a v resnici se opirajo bolgarski aneksijski načrti na vojaško premoč centralnih držav. Če izsilijo centralne države uveljavljanje svojih aneksijskih načrtov na Balkanu, tedaj bodo politične in gospodarske razmere na vedno nemirnih balkanskih tleh v bodoče še bolj ogrožale svetovni mir nego doslej. Sovraštvo med balkanskimi narodi bo še poostreno in bo vir za nove spore med njimi. Bolgarija pa bo v zasedenih ozemljih z nasilnimi sredstvi hotela pobolgariti prebivalstvo, kar bo izzvalo vsestranski odpor. Avstro-ogrski zunanji minister, grof Czernin, je mesece in mesece zatrdjeval, da stremi monarhija po miru brez aneksij in odškodnin, a sedaj je vrgel vsa ta načela med staro šaro in anektira za Ogrsko in Avstrijo. Romunije ne bodo centralne države le teritorialno razkosale, temveč jo tudi podjarmile v gospodarskem oziru. Posledice tega podjarmljenja se bodo pokazale takrat, ko se bodo pričeli udeleževati pogoji mirovne pogodbe. Uspehi sedanjih mirovnih pogodb se ne bodo pokazovali v trajnem miru, temveč v trajnem, vedno večjem oboroževanju zmagovalcev in premagancev in posledica take politike, opirajoč se na topove in bajonete, bodo nove vojne.

— **S kopitom na Slovenskem ne bomo »delali« politike.** Politični boji na Slovenskem se niso prav nič spremenili. Vedno sili na dan nekdanja surovost in neodkritosrčnost. Stvarne polemike naši »duhoviti politiki« sploh ne poznajo. Med slovenskimi dnevniki zavzema glasilo slovenske inteligence v tem oziru prvo mesto. Sodrug dr. Tuma je omenjal v svojem članku, da še noben slovenski dnevnik ni povedal, niti ne razpravljajal stvarno o tem, kako naj se pravzaprav reši jugoslovansko vprašanje. In tudi na njegov opomin do danes ni odgovarjal noben list, dasi je to vprašanje najbolj aktualno. Namesto stvarne polemike pa prinaša zlasti omenjeni list ob vsaki priliki neresnična poročila o socialnih demokratih, kateri imajo očividni namen, škodovati socialno-demokratski stranki. Stvarno sicer ne morejo ti gospodje nastopati proti stranki, zato pa napadajo osebno tako neokusno, da se le čudimo »političnim želodcem« slovenske inteligence, kako more prebavljati v sedanjem resnem času tako politično hrano. V tem tiči velika neresnost inteligence. Naše stališče je bilo in je, da utegnejo jugoslovanski narodi doseči najdalekosežnejše svoje pravice le potom demokratizacije. Na to stališče se je pozneje postavil tudi jugoslovanski klub v državnem zboru. Čitali smo celo nekaj člankov, ki so zagovarjali to stališče in mislili smo, da je nastal preokret v tem pogledu. Toda zopet so se premislili. »Slovenski Narod« z dne 7. t. m. piše v svojem uvodnem članku, »da je pripravljen« jugoslo-

vanski klub, da se pogaja s strankami drugih narodov glede razrešitve narodnega vprašanja. Hoče torej skleniti kompromis z meščanskimi strankami, ker je prišel do prepričanja, da ni mogoče ustanoviti zanesljivega enotnega slovanskega bloka, a z demokratičnimi strankami pa se ne mara družiti v dosego svobode narodov. Torej tik pred glasovanjem o državnem proračunskem provizoriju, ko so se slovanski poslanci še pogajali z vlado in strankami, je upal »Narodov« članek, da se doseže sporazum med vlado in strankami, ter je v tem prepričanju hotel pripraviti javnost na koncesije, na kompromis. Razumemo, da imajo meščanske stranke raznih narodov skupne gospodarske interese in se bodo skušale končno združiti tudi v tem vprašanju na podlagi kompromisov. Takrat, ko smo to trdili, je »Slov. Narod« prišel s svojo »politično modrostjo« in nam očital izdajstvo. In danes? Danes gre ta nedosledni list še dalje, abstrahira popolnoma demokratizem in zagovarja kompromis z meščanskimi strankami. Članek se je namreč zmotil; mislil je, da pride do sporazuma med vlado in meščanskimi strankami ter da utegne klub eventualno glasovati za proračun. To se pa ni zgodilo, ker so si nemške meščanske stranke še vedno sveste svoje moči in prepričane, da jim »blok Slovanov« toliko časa ni nevaren, dokler ni složen in se ne opre na demokratizacijo, ki nima prav nobenega interesa podpirati meščanske privilegije, marveč ji je za popolnoma svoboden razvoj narodov in stanov, ter tudi, in to v prvi vrsti, za enakopravnost delavstva, ki je nositelj demokratične enakopravnosti. Ne prihajajte torej s kopiti; tega ni treba. Treba je več odkritosrčnosti, resnosti in poštenja v političnem boju!

— **Ideja sporazumljenja med Jugoslovani in Italijo.** »Reichspost« je prejela iz Lugana naslednje podatke o poskusih, stopiti z Jugoslovani v ožji medsebojni stik. »V Italiji vedno bolj narašča nasprotje med onimi, ki se izrekajo za sporazum z Jugoslovani, četudi bi jim bilo treba priznati teritorialne koncesije ob Adriji in med nasprotniki takega sporazumljenja. Imperialisti in nacionalci ostro nasprotujejo vsakemu poskusu, da bi odstopili kake take teritorialne vrednote ob Adriji. V zbornici je izjavil poslanec Colonna, da nikakor ne gre, da bi se odrekli italijanskim aspiracijam ob Adriji, kljub temu, da bi bilo želeli soglasja med Italijani in Jugoslovani. Nasprotno pa zastopa poslanec Canepa v »Messaggeru« mnenje, da je sporazumljenje z Jugoslovani potrebno, in se je zavzemal za večjo odjenljivost napram »novim zaveznikom.« Canepa ni povedal, kako daleč naj sega ta odjenljivost, a imperialisti in nacionalci so prepričani, da je meril Canepa na teritorialne koncesije ob Adriji. Kako stališče zavzema v tem vprašanju italijanska vlada, ni znano. Zunanji minister Sonnino, kakor tudi ministrski predsednik Orlando sta se v zbornici dne 24. febr. izogibala temu vprašanju.

— **Čehi in ustavna reforma.** Glede ustavne reforme izvaja poslanec dr. Stransky v članku »Lidovih Novin«: Mi smo pripravljeni sodelovati pri poskusu za sporazum, a v svobodni državni konferenci interesiranih narodov, vlad in poklicanih faktorjev. O sestavi, poslovnem redu in kompetenci državne konference se mora poprej doseči soglasje. Taka konferenca se mora poprej doseči soglasje. Taka konferenca bi seveda ne bila povod, da bi izpremenili našo opozicionalno taktiko v parlamentu. List poroča, da so se za ta predlog izjavili v prezidiju Češkega svaza poslanci Stanek, Tusar in Habermann ter s pridržkom tudi Klofač.

— **Iz Poljskega kluba.** Z Dunaja poročajo, da se prične med voditelji Poljskega kluba in ministrom za vnanje zadeve, grofom Czerninom, pogajanja, čim se minister vrne iz Bukarešte. Tudi konference z ministrskim predsednikom Seidlerjem glede galiških zahtev se bodo nadaljevale. Potek teh konferenc bo mero-dajen za stališče Poljskega kluba napram Seidlerjevemu kabinetu.

— **Mednarodna socialistična konferenca.** Iz Monakovega poročajo: Na vprašanje, kdaj se snide mednarodna socialistična konferenca, je odgovoril Henderson, da je to še negotovo; Huysmans pa je izjavil, da se sestane konferenca meseca aprila ali maja ter pri-pomnil, da konferenčne izjave o vojnih ciljih ne bo smatrati za ultimatum. Od Nemcev da se ne pričakuje drugega, nego da sprejmejo izjavo za podlago diskusije in da formulirajo svoje lastne predloge.

— **Prepovedano socialistično zborovanje v Florenci.** Vodstvo italijanske socialistične stranke, delegati organizacij in parlamentarna skupina je hotela prirediti v nedeljo 10. t. m. zborovanje v Florenci. Policija pa je sestanek prepovedala. Voditelje in delegate, ki so se bili podali v Florenci, je policija skrbno nadzorovala, tako da nikakor niso mogli prirediti zaupnih sestankov.

— **Italija po vojni.** Od italijanske meje poročajo berlinskimi listom: Da se finančna škoda vojne ublaži in prepreči izseljevanje delavstva po vojni, je italijanska vlada izdelala velik načrt za javna dela po sklepu

miru. Po tem načrtu naj se zgradi v celi Italiji novo omrežje prometnih cest. Stroški so preračunani na trideset milijonov lir. V Benetkah se zgradi veliko pristanišče.

— **Kaj izgubi Rusija?** Ruski sotrudnik »Berliner Tageblatt« poroča: Gubernije Kijev, Volinija, Podolje, Kerzon, Poltava, Černigov, Jekaterinoslav in Harkov so obsegale leta 1913 okroglo 460.000 kvadratnih kilometrov in imele približno 13 milijonov prebivalcev. Baltiške province merijo 90.000 kvadratnih kilometrov in štejejo približno 3 milijone prebivalcev; guberniji Kovno in Vilna 80.000 kvadratnih kilometrov in 4 milijone prebivalcev, Finska 375.000 kvadratnih kilometrov in 3 milijone prebivalcev. Na vsak način mora Rusija računati s tem, da izgubi okroglo 1 milijon kvadratnih kilometrov ozemlja (dvakrat toliko kakor meri cela Nemčija) in čez 50 milijonov prebivalcev.

— **Za obrambo Rusije.** Stockholmski »Sozial Demokraten« poroča iz Petrograda, da agitirajo socialni revolucionarji levega krila, anarhisti in komunisti za vojno. Anarhisti sestavljajo že obrambne čete z rdečimi zastavami. — »Times« poročajo, da se je pričela med strankami leveice silna agitacija proti nemškemu miru. Dalje javljajo iz Petrograda, da je bil izpuščen iz ječe knez Lvov, ki je bil prvi revolucionarni ministrski predsednik po padcu carizma.

— **Veliki knez Mihajl prost.** Petrograška agentura poroča: Petrograška vlada je izpustila na svobodo bivšega velikega kneza Mihajla Aleksandroviča, katerega je bil car Nikolaj ob svojem odstopu določil za regenta ruske države. Mihajl Aleksandrovič je bil doslej interniran na neki svoji graščini.

— **Kanal od Vzhodnega do Črnega morja.** Med velikanskimi gospodarskimi načrti v prerojeni Rusiji zavzema odlično mesto projekt zgradbe kanala, ki naj veže Vzhodno (baltiško) morje s Črnim morjem. Kakor poroča berlinski »Lokalanzeiger«, se zanimajo za velikanski projekt, čigar izvršitev bi stala približno dve milijardi mark, zlasti nemški merodajni krogi in kapitalisti. Velika Rusja in obmejni narodi bi na ta način dobili ugoden dohod do morja. Riga bi postala svobodna luka, s čemer bi bilo ustrezno tudi ruskim interesom. Na jugu bi tak kanal koristil ukrajinskemu izvozu.

— **Japonska intervencija v Sibiriji.** Glasom poročila »Morning Post« iz Tokia je Japonska vpoklicala pet letnikov svoje mornarice. Japonska posebna komisija se je podala v Ameriko ter izroči Wilsonu lastno-ročno pismo Mikadovo.

— **Ameriški vojni minister na Francoskem.** Agence Havas poroča z dne 10. marca iz Pariza: Vojni minister Združenih držav, Baker, je z generalnim štabom, obstoječim iz sedmih častnikov, danes popoldne na krovu neke ameriške oklopne križarke prispel v neko francosko luko. V Parizu bo imel Baker razgovor s predsednikom Poincaréjem in ministrskim predsednikom Clemenceaujem.

— **Triumfatorji.** Kakšno veselje je izzval poraz Rusije med gotovimi krogi v Nemčiji, ki se smatrajo že za bodoče gospodarje nad rusko zemljo tja do Urala, to dokazuje predavanje znanega narodno gospodarskega pisatelja dr. Rohrbacha. Predaval je v Berlinu o Rusiji in dejal med drugim: »Rusija je dogospodarila kot velesila in je postala zemljepisni pojem, kakor nekoč rimska država. Da je razpadla s tako lahkoto, to dokazuje, kako neznatna je bila njena kulturna in državna enotnost; s tem je naznanjen bankerot, ki je brez primere v svetovni zgodovini. Sedaj, ko so se odcepile obmejne dežele od Rusije, se nam ostalega dela Rusije ni bati, ker je — čeprav imt 100 milijonov prebivalcev — gospodarsko, vojaško, politično in finančno tako oslabiljena, da nam ne more postati nevarna. Da bi vzplamtela misel na maščevanje, to tudi psihološko ni verjetno, ker je v tem oziru rusko čustvovanje ravno nasprotno zapadnemu čustvovanju. Vsled respekta pred močjo nam bodo Rusi prijazni. Zato je najboljša, da ubijemo misel na maščevanje tako temeljito, da ne bodo Rusi nikdar več dvomili nad našo premočjo.« — Temeljnost in dalekovidnost nemških učenjakov je obče znana, toda glede Rusije se lahko zgodi, da se izpremeni lepega dne njihovo zmagovalstvo v hudega mačka.

— **Plačilo!** Nemški cesar odreja, da bo smel odslej nositi vsak v vojni ranjeni vojak poseben znak. — Z znaki plačuje domovina pohabljenost...

— **Kriza v Španiji.** Kakor smo že poročali, je kabinet Garcia Prieta podal kralju demisiijo. Brzjavna poročila pravijo, da je odstop kabineta v zvezi s konfliktom glede vojaške reforme. Vojni minister je v sporazumu s kraljem predložil načrt o raznih vojaških reformah, katerih stroški bi znašali okoli 200 milijonov pezet. Častnikom naj bi se zvišale plače. Glede reform se v kabinetu ni doseglo soglasja, vsled tega je vlada podala demisiijo.

— **Za ohranitev dvoboja** v nemški armadi se je izjavil nemški kancler grof Hertling, češ, da še ni dovolj oskrbljeno za varstvo časti med častništvom. Kako katoliški Hertling to svoje stališče spravlja v sklad s svojo vestjo, je njegova osebna zadeva. V tej stvari pa se kaže onemoglega sužnja pruskega militarizma.

## Razkrinkana profitarška družba.

Vojno profitarstvo in oderuštvo v največjem obsegu so razkrili v Nemčiji. Če zahteva delavstvo za nekaj vinarjev višje plače, ga opomni takoj z največjim poudarkom na njegove patriotske dolžnosti, katerim na ljubo mora garati moč in dan in stradati; če pa podjetnik spravlja od domovine milijonske profite in postaja v svojih zahtevah vedno predrznejši, tedaj pa opravičujejo to samogoltnost z »interesi industrije«, ki jo je treba pospeševati na vse načine. Nemška družba za izdelovanje Daimlerjevih motorov, Daimler-Motoren-Gesellschaft, pomaga domovini tedaj, ko je v najhujši nevarnosti in stiski — kakor se glasi opis za osvojevalno vojevanje — s tem, da jo je neusmiljeno odiral. Gabno profitarstvo početje te družbe so sedaj razkrili v glavnem odboru rajhstaga in izvedele so se zanimive stvari o »požrtvovalnosti« industrijskih podjetnikov. Ker ta zadeva jarko osvetljuje »domorodno delo« velekapitalistov, hočemo o njej izpregovoriti nekoliko obširneje.

7. marca se je bila razširila po nemškem časopisju vest, da so nastale med Daimlerjevo družbo in nemško armadno upravo difference. Posledica teh nasprotstev je bila, da so priključili vodstvu tvrde vojaško nadzorstvo. Tvrdba ima svoje delavnice v Stuttgartu in filijalko tudi v Berlinu. Ta odredba je bila povod razprave v glavnem odboru rajhstaga. Razprava je pokazala, da je upravljala ta tvrdba tako velikanske vojne profite, ki presegajo vse, kar si moremo sploh misliti pod velikimi vojnimi profiti. V razpravi se je dognalo, da stoji Daimlerjeva motorna družba na čelu vseh navijalcev cen. Tvrdba Daimler ima za izdelovanje motorjev pravi monopol, ker druga enaka podjetja nimajo potrebnih izkušenj. Tvrdba velja en motor 5000 mark. Če bi si zaračunal 30 odstotni dobiček, tedaj bi veljal motor 7000 mark. Tvrdba je pa zaračunavala armadni upravi motor po 15.000 mark! Ker se jej je pa zdel ta ogromni profit še prenizek, je zahtevala še 50 odstotno povišanje, tako da bi veljal vsak motor 22.500 mark in bi zaslužila pri vsakem 15.500 mark! Če bi izdelala tvrdba vsak mesec 500 motorjev, bi imela vsak mesec 48 milijonov čistega dobička. Vodstvo tvrde je naznanjalo pri svojih proračunih, da izplačuje delavstvu višje zaslužke, kakor jih v resnici prejema. Poleg tega je zagrozila tvrdba, da bo znatno skrbila dobavo motorjev, ako jej armadna uprava ne prizna 50 odstotnega poviška. Ker se je tvrdba tudi branila, da bi vojaška oblast pregledala njene trgovske knjige, zato so jej pridejali vojaško nadzorstvo. Socialno demokratični poslanec Noske, ki je bil pridružen vojaški preiskovalni komisiji v tej zadevi, je v glavnem odboru poseben ostro nastopil proti groznji Daimlerjeve družbe, da omeji izdelovanje, če se jej ne dovoli 50 odstotno doklado. Dejal je: »To naznanilo pomenja, da grozi podjetnik s stavko. Če se more kdaj uporabiti pojem o »veleizdajstvu« pravilno, tedaj se ga lahko uporabi za to tvrdo«. Isti govornik je dalje ugotovil, da je tvrdba potvarjala sistematično kalkulacijske načrte in da je s tem očitno, da je poizkušala goljufati in da je uganjala popolno vojno oderuštvo. Govornik nacionalno liberalne stranke je dejal: »Vojaške uprave pa ni mogoče oprati očitanja, da se je pustila od tvrde pošteno natveziti neresnične podatke. Vojaška uprava ni imela najmanjše trgovske uvidevnosti, ker drugače ne bi bila mogla verjeti Daimlerju, da zasluži le 10 odstotkov, ker v resnici je priračunal Daimler 173 odstotkov k nabavni ceni. Tvrdba je morala povišati svoj kapital od 8 na 32 milijonov, da vsaj nekoliko prikrije dobiček. Država ni bila izročena le oderuštvu, temveč je bila tudi ogoljufana za velikanske vsote.

Daimlerjev škandal je močno vplival na borzo, kurzi akcij Daimlerjeve družbe so padli za tretjino. A tudi akcije drugih vojnih industrij so padale. Daimlerjeva motorna družba je razdeljevala v zadnjih sledečih dividendah: 1908. leta 8 odstotkov, 1909. leta 10 odstotkov, 1911 — 10, 1912 — 12, 1913 — 14, 1914 — 16, 1915 — 28 in 1916. leta že 35 odstotkov. Leta 1911. so notirale Daimlerjeve akcije 228, med vojno že 1000.

Škandal, ki je razkril Daimlerjevo družbo, je silno razburil še ostale industrijske oderuhe. Zlasti jih vznemirja vest, da se pripravlja zakon, ki omogoči državi, da dobi vrnjen denar, ki ga je izplačala preveč. A ta odredba ne bi

zadela le akcijskih družeb samih, temveč tudi akcionarje, ki so obogateli med vojno. V zvezi z razkritji pri Daimlerjevi družbi govore tudi o tem, da se razkrije v kratkem tudi početje še drugih, imenujejo tudi že imena. Med temi je neka kemična tovarna, zelo znana tudi v Avstriji, ker je mnogo avstrijskih tvrdk izgubilo tam velike vsote. Pred vojno ni mogla ta tovarna ne živeti, ne umreti, sedaj se bo kmalu zadušila v zlatu.

## Dnevne beležke.

— V pojasnilo »Slovenskemu Narodu« od včeraj, izjavljam, da nisem grajal tiste delavce, ki so podpisali deklaracijo, ker zato nisem imel povoda. Grajal sem tiste, ki so podpise iskali, na tak neodkritosrčen način, ki jugoslovanski ideji gotovo ne koristi. In če se je v Zagorju med 7000 prebivalci, v treh mesecih nabralo samo 700 več ali manj avtentičnih podpisov, se imajo zahvaliti samo temu neodkrito srčnemu postopanju.

Josip Petejan.

— »Demokracija«, ki jo je liberalno in klerikalno časopisje, že tako dolgo obetalo, je izšla... A. Š. je izlila precej žolča nad onimi, s katerimi je do nedavnaj sodelovala. Ne bomo na vse odgovarjali, ker se nam ne zdi vredno. »Slov. Narod« in »Tedske Slike« ter podobni listi so »Demokracije« veseli. Razumemo! — Omenili bi le: v uvodu se trdi, da naša stranka »ni vedno in povsod dovolj globoko in široko zajemala iz naroda«. — Abditus, ki je od 1897. dalje bil v stranki, in ki je spisal »Našo poslanico« v Demokraciji, s tem sam sebi daje žalostno spričevalo. Zakaj ni poskrbel, da bi »zajemala«? Pa — Bog jim odpusti, saj ne vedo, kaj bi radi in kaj delajo! Pa — pride čas in pride pamet. Mi pojdemo po poti, ki so jo začrtali naši zbori in naše konference; take kritike, kot nam jo ponujajo »omladinaši«, nas ne bodo preverile, ker niso stvarne in imajo edino namen: sebe oterirati oni javnosti, ki ji razredno zavedno delavstvo zelo neljubo... Delavstvo bo to — »Demokracijo«, ki je izšla iz absolutistične volje nekaterikov že primerno ocenilo. Da soc. dem. stranka oni list, ki je last družbe, katere tajnik je znani agitator pokojne N. D. O. v Ljubljani — gosp. R. Juvan — ne bo blagohotno presojala, je jasno — in s tem je povedano skoro vse.

— Legitimacij na železnica ne bodo uvedli. Nedavno so poročali listi, da se nameravajo uvesti po glavnih progah železnic osebne legitimacije. Sedaj poročajo z Dunaja, da nameravanih legitimacij ne uvedejo.

— Promet s poštnimi zavitki. Pred kratkim odrejena utesnitev v sprejemanju zavitkov na poštah uradih je z večerajšnjim dnem razveljavljena. Da pa se ne nakopiči preveč za odpravo določenih pošilk, bodo poštni uradi izpočetka prevzemali samo toliko zasebnih zavitkov, kolikor jih morejo sproti odpraviti. Ko bo odpravljeno blago, kolikor se ga nabira vsled zastajanja, se zopet začne redni promet.

— Sprememba cerkvenih oklicev. Listi poročajo, da bodo od binkošne nedelje naprej vsled odredbe rimske kurije v Avstriji uvedli nov način oklicev. Doslej so ženina in nevesto oklicali s pržnice, v bodoče pa bodo pisane oklice razobesili na cerkvenih vratih, kot je to že navada pri civilnih porokah z oglasi na magistratu ali na poslopih okrajnih glavarstev.

— Goriške oblasti. Namestnišveni oddelki za prenovitev Goriške in Furlanije in sicer administrativni, tehnični in gospodarski oddelek so vsled posebne odredbe premeščeni iz Trsta v Gorico ter so včeraj pričeli tam svoje delovanje.

— Pomiloščenih je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji 353 obsojencev.

— Škofova gimnazija v Št. Vidu je danes prenehala s poukom, ker nima za gojence, ki vsi stanujejo in so na hrani v zavodu, nič več hrane. Zato jih je poslala za 6 tednov na počitnice. Žalostno znamenje dobe. Pripomnimo, da je ekonom škofovih zavodov — predsednik Gospodarske zveze.

## Tri žrtve.

Na dan prihajajo nečuvana postopanja vojaških sodišč ob izbruhu vojne, ki so zahtevala predvsem v Galiciji na stotine nesrečnih žrtev, med temi vse polno po nedolžnem obsojenih na smrt. Kot posebnega junaka za smrtno obsodbo na vešala se je izkazal nadporočnik avditor dr. Stanislav Zagorski. Poleg drugih ima na vesti tudi tri po nedolžnem na smrt obsojene in usmrčene žrtve, o katerih tu poročamo. Vsi trije so bili pozneje spoznani za nedolžne, kar jih pa seveda ne more več oživeti. Ena teh žrtev je bil župnik Roman Berezowski, ki ga je 14. sept. 1914 obsodilo vojno sodišče v Munkacsu zaradi vohunstva na smrt. Razpravo je vodil omenjeni nadporočnik avditor, in navedel za vzroke smrtno obsodbe, da so našli pri Berezowskem avstro-ogrski zemljevid, na katerem je bila začrtana pot, ki so jo izbrali Rusi pri svojem pohodu v

Galicio. Poleg tega so našli pri njem tudi vžigalice avstrijsko-ogrskega izvora. Ker teh vžigalic v Senyczowu, odkjer je prišel župnik, baje ni bilo dobiti, je sklepalo sodišče, da gospod Zagorski ni ušel na Ogrsko iz strahu pred Rusi, kakor je izpovedal sam, temveč, da je moral biti že preje večkrat na Ogrskem, in sicer iz vohunskih razlogov. Razentega so našli pri župniku zapiske o številu čet, ki so se nahajale na bojišču. Vse to pada zelo obteževalno na obtoženca, v resnici pa je bilo drugače. To je dokazala razprava pred domobranskim vojnim sodiščem v Stryju, ki se je vršila dne 17. januarja 1918. To sodišče izvaja sledeče: Obtoženec je tajil, da bi bil imel namen vohuniti, in je izjavil, da je nedolžen. V svoj zagovor je povedal, da je prekorščil ogrsko mejo iz strahu pred ruskimi vojniki, ker se mu je zdela Ogrska varnejša, kakor Galicija. Povedal je, da ni moskalofil, česar ga dolže, temveč, da pripada ukrajinski stranki. Z ozirom na zemljevid, najden pri njem, je trdil, da ga je dobil od očeta, in da ni sam nikdar nič risal vanj. Glede svojih zapiskov pa je izjavil, da je vprašal le iz radovednosti, koliko mož ima en zbor. Vžigalice, da je kupil v Dolini in v Senyczodovu. Zaslisanih je bilo tudi 13 prič, ki so izjavile, da je bil obsojeni Roman Berezowski prepričan in navdušen Ukrajinec, da je bil neomadeževane preteklosti in na dobrem glasu. Ko je zvedel po govoricah, da Rusi posebno ukrajinsko duhovščino zasledujejo in preganjajo, se ga je polotil velik strah pred njimi, zato je zbežal s svoje fare v Senyczow, in ker je tam slišal, da se nahajajo v bližini kozaki, je odšel preko meje na Ogrsko, iz strahu pred njimi. In vžigalice! Po izpovedbah prič se da posneti, da so se dobile ogrske vžigalice v Senyczowu in okolici ne le pred vojno, ampak tudi že v vojnem času. Zagovor Romana Berezowskega, da je prekorščil ogrsko mejo le iz strahu pred Rusi, je brez dvoma pravilen in že zato popolnoma opravičen sklep, da Berezowski ni imel namena vohuniti. Vojno sodišče se je pečalo tudi z usodonosnim zemljevidom in ugotovilo, da ni opaziti na njem nobenih zabeležb in črt, in poklicani vojaški strokovnjak je pojasnil, da nima zemljevid sploh nobene strategične in faktične vrednosti, ter da je brez detajlov. Kar se tiče zapiskov o avstro-ogrskih četah, se je izkazalo, da je navedeno v njih le, da ima brigada štiri regimente in divizija štiri brigade, kar pa faktično ne odgovarja resnici. Iz tega sledi, da ti zapiski niso mogli imeti vohunskega namena in da Rusi takih podatkov po mnenju vojaškega strokovnjaka niso potrebovali.

Drugi žrtvi Zagorskega sta bila občinski zapisnikar Leon Kobylanski in kmet Panko Zabiak. Nič drugega nista zakrivila nego to, da je imel Kobylanski pri sebi 100 kron denarja in skatljico ogrskih vžigalic! Na ogrski meji so ju obenem z Romanom Berezowskim prijeli in zaprli. Zagovarjala sta se, da sta hotela obvestiti naše čete, in sicer straže na gafiško-ogrski meji, da se nahajajo ruske čete pri Senyczowu. Tega jima vestni Zagorski ni hotel verjeti in jima pripisoval na podlagi najdenih 100 kron in ogrskih vžigalic, razna obtežilna hudodelstva, na kar ju je obsodil zaradi špionaže na smrt in ju dal tudi usmrtiti. Drugo vojno sodišče pa je dokazalo sledeče: Obtoženca Leon Kobylanski in Panko Zabiak sta se zagovarjala, da sta prekorščila ogrsko mejo po naročilu krajnega sodnika, da bi obvestila avstrijske čete o kozakih, ki so jih videli pri Dolini. Leon Kobylanski je tudi trdil, da je prejel od župana tozadevno pismo obvestilo za naše čete. Župnik Berezowski je šel kakih 200 metrov za njima in ne ve, kam da je bil namenjen; vžigalice je kupil v Senyczowu. Kar pa zadeva denar, je prejel 29 kron po pošti, ostalo pa je skupil za ovce. Denar je zamenjal z bankovci. Priče pa so izpovedale, da je kmet Illo Peniv opozarjal ljudi, ki so hodili mimo njegove hiše, da se nahajajo v bližini Senyczowa sto kozakov, kar je zvedel župan Peter Zcepeniak, in sklenil javiti to našim četam. Panko Zabiak in Leon Kobylanski sta se končno odločila prevzeti to nalogo in javiti to vest. Gotovo je torej, da je zagovor obeh obtožencev pravilen, in da sta prekorščila ogrsko mejo le po naročilu svojega župana. Župnik Josip Ochrymowicz je kot priča izjavil, da je prejel obtoženec Kobylansky tozadevno pismo obvestilo, napisano od vseučiliščnika Lininskega. Druge priče pa so izpovedale, da odhod obeh obtožencev ni v nobeni zvezi z odhodom župnika Berezowskega iz Senyczowa. Tudi ta dva sta bila po usmrtitvi spoznana nedolžnim. Ta dva človeka sta bila usmrčena, ker sta hotela javiti avstrijskim četam, da so v bližini kozaki! In da bi se dal podkupiti kdo s sto kronami, tega ne veruje niti oni, ki ju je obesil. Obeseni so bili, ker so imeli pri sebi ogrske vžigalice, ali pravilneje ker je bil obešen vsak Rusin, ki je prišel v roke gospoda Zagorskega!

## Državni zbor.

Na Dunaju, 12. marca.

Poslanska zbornica je sprejela tri justične zakone. Prvi določuje dolžnost države, da povrne škodo za pretpostavne kršitve v sedanji vojni. Drugi zakon daje pravico odškodnine osebam, ki so bile neopravičeno aretirane.

Končno je sprejela zbornica še zakon o proglasitvi smrti onih, ki jih v sedanjih vojni pogrešajo. Po tem zakonu se vlagajo odslej lahko prošnje za to, da se koga proglasi za mrtvega, že eno leto po času, ko je prišla zadnja vest. Splošno se proglasi smrt lahko že dve leti po zadnji došli vesti. Od teh dveh let mora poteči najmanj eno leto po dnevu, ki ga določi odredba.

V razpravi je govoril dr. Benkovič in predlagal resolucijo, ki pozivlja skupno vlado, da zastavi pri skupni vladi svoj po ustavi določen vpliv za to, da dobe žrtve, ki so bile v Bosni in Hercegovini protipostavljene od pripadnikov oborožene sile ali oblastvenih organov umorjene, oškodovane, internirane in konfinirane, primerno odškodnino. — Poljski socialni demokrat Lieberman opozarja na govor dunajskega prvega državnega pravdnika Höpnerja, ki ga je imel na porotniki z ozirom na to, da je bilo v zadnjem času izrečenih od porotnih sodišč mnogo oprostilnih razsodb. Pravi, da se s tem kaže stremiljenje postaviti justico pod diktat. Naznanja resolucijo, s katero se obsoja vplivanje na pravosodje in zahteva od vlade, da predloži vse tajne odloke, ki gredo za tem, da se hoče vplivati na pravosodje. — Justični minister Schauer zagovarja dunajskega državnega pravdnika. Pravi, da je ravnal po svoji iniciativi in da mu je izrazil takoj v pismu svoje soglasanje. — Pri glasovanju je bila sprejeta tudi resolucija poslanca Benkoviča.

Justični minister Schauer je govoril nato še enkrat. Dejal je, da se ni mogoče očitati, da ne bi prihajale tudi nedolžne osebe v preiskovalni zapor. — Prihodnja seja jutri.

Popoldne je bila seja klubovih načelnikov. Določili so se predmeti, ki pridejo še ta teden na razpravo. Posl. sodrug Seitz se je pritoževal nad cenzuro parlamentarnih poročil. Na njegov predlog se je sestavil odbor, v katerem so zastopane vse stranke; ta odbor naj reši cenzurno vprašanje.

## Vojna.

Dunaj, 12. marca. (Kor. urad.) Uradno se razglša: Nič novega. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 12. marca. Wolffov urad poroča iz glavnega štaba: Zapadno bojišče. Sovražna artilerija je zjutraj na raznih mestih fronte, zlasti med Lyso in Scarpo, živahno delovala. Tudi proti večeru živahen topovski ogenj. V predpolju obojestranskih bojnih črt manjši spopadi infanterije. Ogenj nagleske artilerije na kraje za bojno črto je zahteval mnogo žrtev med francoskim prebivalstvom. Tudi na mesto Cambrai je padlo več izstrelkov najtežjega kalibra. Kot povračilo za letalske napade na Stuttgart, Esslingen, Türkheim in Mainz dne 9. in 10. marca so naši letalski oddelki zadnjo noč izvršili učinkovit napad na Pariz. — Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Za tiskovni sklad »Napreja« je daroval sodr. Erlih iz Bistrice pri Trzinu 10 K. — Lepa hvala.

## Zadnje vesti.

### Trockij v Moskvi.

Berlin, 12. marca. Iz Petrograda se poroča »Vossische Zeitung«: Bivši ljudski komisar Trockij je došel v Moskvo ter bo jutri v velikem govoru pojasnil vzroke svojega odstopa. V Moskvi se pojavlja močno gibanje. Novi ostri spori nastajajo med strankami, ki se bore za nadvlado.

### Ratifikacija mirovne pogodbe z Rusijo.

Dunaj, 12. marca. Z ozirom na nepravilno tolmačenje zadnjega odstavka mirovne pogodbe z Rusijo se v poučenih krogih opozarja, da je določena obveznost, glede ratifikacije miru do 17. marca le za Rusijo, ako kdorkoli od zaveznikov to zahteva. Ruska vlada mora izposlovati ratifikacijo mirovne pogodbe do vštete 17. marca. Če se pa do omenjenega dneva ta zahteva ne stavi, se lahko pogodba ratificira tudi pozneje. Avstro-Ogrska in Nemčija nista doslej v tem oziru storili nobenega koraka. Gibanje avstro-ogrskih čet v Ukrajini se vrši po načrtu: Ukrenilo se je vse potrebno, da se z izvozom živil iz Ukrajine čim prej prične.

### Letalski napad na Neapel.

Berlin, 12. marca. Wolffov urad poroča: Neka naša zračna flotilja je v noči od 10. do 11. marca z bombami obmetavala pristaniške naprave in vojaške zavode v Neaplu ter pravice v Bagnoli.

### Žito iz Ukrajine.

Berlin, 12. marca. Glede razdelitve žita, ki se pričakuje iz Ukrajine, sta se Nemčija in Avstro-Ogrska sporazumeli tako, da dobi do konca julija vsaka država polovico iz Ukrajine importiranega žita, in sicer dobi v prvi polovici omenjene dobe Avstro-Ogrska dvakrat toliko kakor Nemčija, v drugi polovici pa obratno Nemčija dvakrat toliko kakor Avstro-Ogrska.

### Kongres boljševikov je odobril mirovno pogodbo.

London, 12. marca. Kakor poročajo »Daily News« se je kongres boljševikov s 30 glasovi proti 12 glasovom izjavil za ratifikacijo mirovne pogodbe s centralnimi državami.

### Glas Slovenaca, Hrvata i Srba ustavljen.

Zagreb, 12. marca. Policija je danes ustavila za osem dni politični dnevnik »Glas Slovenaca, Hrvata i Srba«.

## Aprovizacija.

Meso na zelene izkaznice A dobe stranke v četrtek, 14. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa, in sicer od pol 2. do 2.

Meso na rumene izkaznice D dobe stranke v četrtek, 14. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 3. štev. 1 do 200, od pol 3. do 3. štev. 201 do 400, od 3. do pol 4. štev. 401 do konca. Kilogram stane 2 kroni.

Meso na rumene izkaznice C štev. 1 do 600 dobe stranke v četrtek, 14. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 4. do 4. štev. 1 do 200, od 4. do pol 5. štev. 201 do 400, od pol 5. do 5. štev. 401 do 600. 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tričetrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. Kilogram stane 2 kroni.

Marmelado na rumene izkaznice C štev. 1501 do konca prejmejo stranke pri Mühleisnu na Dunajski cesti po tem redu: v petek, dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 1501 do 1600, od 9. do 10. štev. 1601 do 1700, od 10. do 11. štev. 1701 do 1800, popoldne od 2.

do 3. štev. 1801 do 1900, od 3. do 4. štev. 1901 do 2000, od 4. do 5. štev. 2001 do 2100. V soboto, dne 16. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 2101 do 2200, od 3. do 4. štev. 2201 do 2300, od 4. do 5. štev. 2301 do 2400. V ponedeljek, dne 18. t. m. dopoldne od 8. do 9. štev. 2401 do 2500, od 9. do 10. štev. 2501 do 2600, od 10. do 11. štev. 2601 do 2700, popoldne od 2. do 3. štev. 2701 do 2800, od 3. do 4. štev. 2801 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 2 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

## Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

**Prodaja specerijskega blaga, blaga za obleke, storjenih oblek za otroke, nogavic, čevljev, srajc i. t. d. po najnižji ceni.**

Zadruga toči v svoji gostilni pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potrebščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo. Delež znaša le 40 kron.

## Vojakom na fronti in v zaledju

prodaja založba »Napreja« knjige in brošure 30% ceneje. Naročila sprejema uprava »Napreja« v Ljub.

## Delavske zadruge za Trst, Istrijo in Furlanijo,

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

### XIV. poslovno leto. Od 1. julija 1917 do 30. junija 1918.

#### Mesečni izkaz:

| Poslovno leto | 1917—1918    | 1916—1917    | Napredek     |
|---------------|--------------|--------------|--------------|
| Julij         | 790.627.05   | 617.700.78   | 172.926.27   |
| Avgust        | 1.008.000.20 | 673.839.36   | 334.160.84   |
| September     | 952.558.54   | 626.988.91   | 325.569.63   |
| Oktober       | 981.091.25   | 683.039.21   | 298.052.04   |
| November      | 833.810.09   | 714.314.29   | 119.003.80   |
| December      | 1.049.368.69 | 775.963.69   | 273.405.27   |
| Januar        | 933.347.22   | 670.567.01   | 262.780.21   |
| Februar       | 922.653.39   | 728.819.72   | 248.823.67   |
| Skupaj        | 7.525.954.70 | 5.491.232.97 | 2.034.721.73 |

#### Hranilni oddelek:

Stanje vlog 28. februarja 1918 . . . . . K 1.456.466.91  
Stanje vlog 30. junija 1917 . . . . . » 977.019.61

Napredek v osmih mesecih . . . . . K 479.447.30

#### Gibanje članov:

Vpisanih članov do 28. februarja 1918 . . . . . 14.483.  
Vpisanih članov do 30. junija 1917 . . . . . 14.274.

Napredek v sedmih mesecih . . . . . 209.

Na bolniški in posmrtninski podpori se je izplačalo od 1. julija do 28. febr. 1918 K 15.493.50  
Na dividendah za poslovna leta 1914—1915 in 1915—1916 tekom istega časa » 1.287.70

#### Inkaso skladišča oblačil:

(Že obsežen v izkazu razpečanega blaga.)

|                    |              |
|--------------------|--------------|
| Oddelek oblačil    | K 91.240.52  |
| Oddelek manufaktur | » 268.953.02 |
| Oddelek obuval     | » 81.927.83  |
| Oddelek pokrival   | » 25.281.80  |

Skupaj . . . . . K 467.403.57

V tem izkazu je naveden le inkaso 26 zadrugnih skladišč, ker se je ostalih 10 začasno zaprlo. Zaprta so: eno skladišče v Pulju (drugo posluje še), skladišče v Kiamporu in v Rovinju (zaprto vsled evakuacije) ter 7 skladišč v goriškem vojnem ozemlju, od teh je šest popolnoma zrušenih in v Korminu smo dobili zaprto in prazno. Od 7 mesnic je zaprtih 5.

V Trstu, 28. februarja 1918.

Vodstvo.